

REKLAMA

[STRONA GŁÓWNA](#) / [NATURA](#) / „BESTIA” ZAMKNIĘTA W BURSZTYNIE SPRZED 99 MLN LAT TO ZDEFORMOWANA JASZCZURKA? NOWE ODKRYCIE

„Bestia” zamknięta w bursztynie sprzed 99 mln lat to zdeformowana jaszczurka? Nowe odkrycie

[Katarzyna Grzelak](#)

16.06.2021

Udostępnij: [f](#) [✉](#)

Początkowo uznano, że spoczywające w bursztynie szczątki należą do najmniejszego dinozaura na świecie. Później, że zwierzęciu bliżej było do jaszczurki. Teraz opublikowano kolejne badania oparte na zupełnie nowym znalezisku. Czy ostatecznie rozwieją wątpliwości dotyczące stworzenia żyjącego 99 mln lat temu?

Bursztyn, w którym znaleziono kości *Oculudentavis naga* (fot. Adolf Peretti/Peretti Museum Foundation/Current Biology)

W marcu 2020 roku naukowcy opisali osobnika nowo odkrytego gatunku *Oculudentavis khaungrae*. Choć jedynymi znalezionymi szczątkami zwierzęcia była czaszka zatopiona w bursztynie, to oszacowano, że wielkością i budową ciała *O. khaungrae* przypominał współczesne kolibry. Szybko też okrzyknięto go najmniejszym dinozaurom, jaki kiedykolwiek żył na Ziemi (ptaki to potomkowie dinozaurów, którzy przetrwali do dziś).

Chcesz zobaczyć więcej? Wyłącz adblocka.

Niestety *O. khaungrae* nie cieszył się tym tytułem długo, bo już w lipcu 2020 roku tygodnik „Nature” wycofał z publikacji pierwsze badanie. Wszystko za sprawą kolejnych analiz udowadniających, że okaz miał wiele cech, które sugerowały, że może być jaszczurką, a nie ptakiem.

Wątpliwości mogą rozwiązać nowe badania, przeprowadzone na innym, bardziej kompletnym okazie, nazwanym przez badaczy *Oculudentavis naga*. *O. naga* jest bardziej kompletnym okazem niż *O. khaungraae*, ma nienaruszoną czaszkę oraz część kręgosłupa i kończyn przednich. Po przeanalizowaniu szczątków *O. naga* międzynarodowa grupa naukowców ustaliła, że pomimo pewnych cech ptasich, była to jaszczurka – aczkolwiek „bardzo dziwna jaszczurka” – napisano w nowym badaniu.

„Najmniejszy dinozaur świata” to jednak jaszczurka? Badania podważone

Skamieniałości przebadano za pomocą tomografii i modelowania 3D

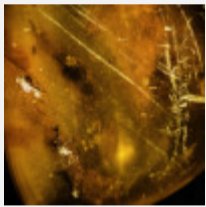
Wiele [skamieniałości z bursztynu](#) datowanych na kredę pochodzi z prowincji Kachin w Mjanmie. Oba okazy *Oculudentavis* pochodziły z tamtejszej kopalni Aung Bar. Rdzenni mieszkańcy zarządzali złożami bursztynu i wydobywaniem do 2017 r.

Później kontrolę nad kopalniami przejęło wojsko, a mieszkańców wysiedlono. Bursztyn zawierający szczątki *O. naga* został legalnie nabyty i wywieziony z Mjanmy (dawna Birma) przed 2017 rokiem przez współautora obecnego badania Adolfa Peretti, gemmologa z GRS Gemresearch Swisslab.

Analiza kości *O. naga* wykazała, że jego czaszka mierzy zaledwie 14,2 milimetra długości. W porównaniu z czaszką *O. khaungraae*, która mierzy 17,3 mm, czaszka *O. naga* ma odmienną budowę. Jest bardziej płaska, posiada szerszy pysk, a oczodoły – choć duże jak na jaszczurkę – nie są tak duże jak u *O. khaungraae*. U *O. khaungraae* długi, zwężający się pysk zakończony jest wydłużonymi nozdrzami i przypomina bardziej dziób ptaka niż nos jaszczurki.

Mimo różnic, zwierzęta są blisko spokrewnione, a związek ten – i ich identyfikacja jako gatunku jaszczurek – stał się wyraźniejszy, gdy naukowcy przeskanowali czaszki za pomocą tomografii komputerowej i stworzyli cyfrowe modele 3D. Po zeskanowaniu czaszek naukowcy cyfrowo odwrócili deformację, jakim uległy szczątki w procesie fosylizacji (zamiany w skamieniałość).

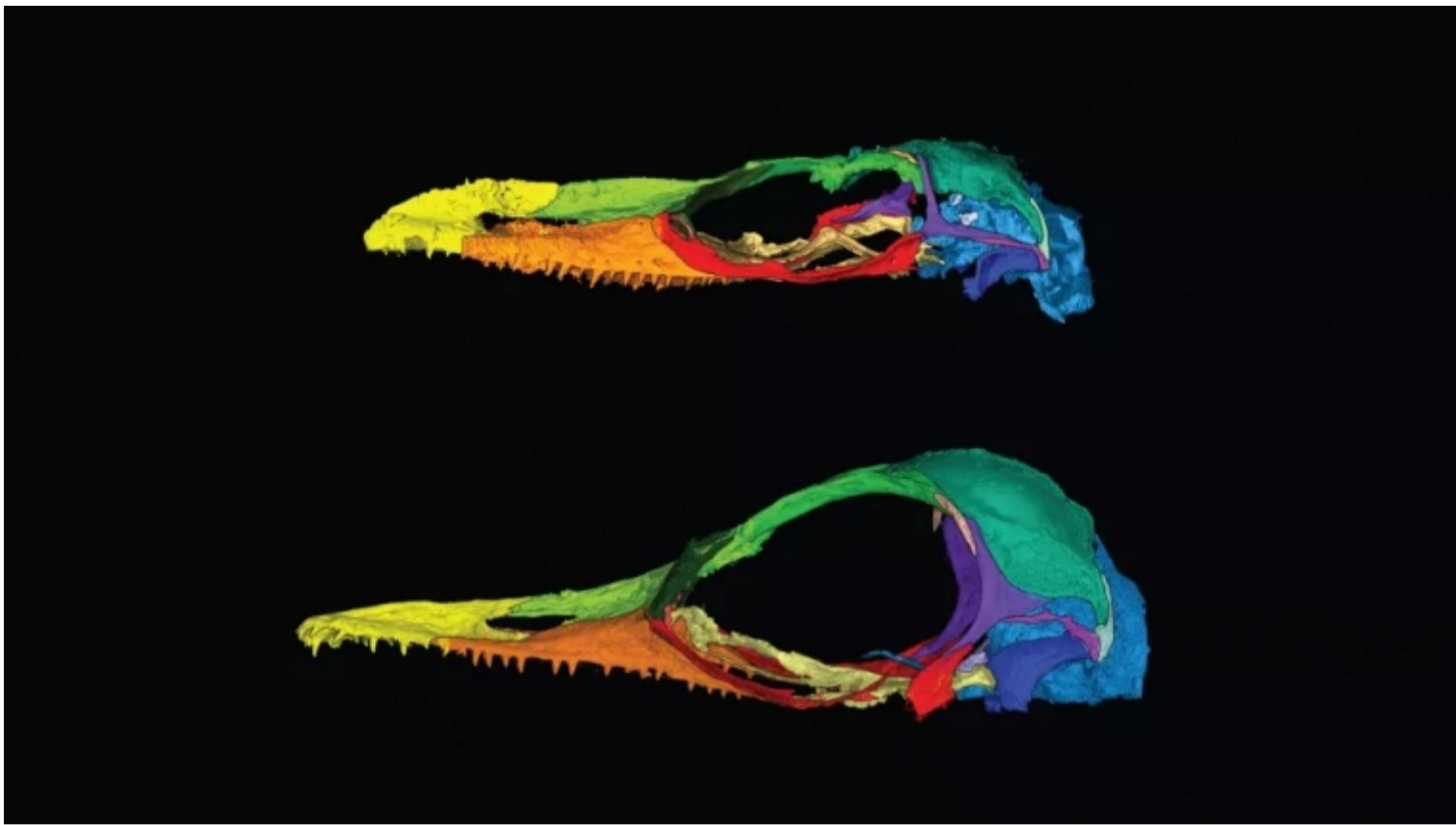

Paleontolodzy kłóczą się o "krwawe bursztyny" z Birmy.

Małą pradawną jaszczurkę zdradziło uzębienie

Analiza modeli pokazała, że oba okazy posiadały zęby z długimi korzeniami osadzonymi na kościach szczęk. Taki typ uzębienia, zwany uzębieniem pleurodontycznym, jest powszechny u jaszczurek. U dinozaurów zęby są osadzone w zębodołach – dodają naukowcy.

– Z tyłu szczęki znajduje się kość zwana czworokątną, która łączy dolną szczękę z górną częścią czaszki i puszki mózgowej. U obu okazów ta część również była bardzo podobna do budowy jaszczurek. Także podniebienie, choć nietypowe dla jaszczurek, jest znacznie bardziej podobne do jaszczurek niż do ptaków – wylicza współautor badania Edward Stanley, współpracownik naukowy w Muzeum Historii Naturalnej Florydy w Gainesville i dyrektor laboratorium obrazowania Digital Discovery and Dissemination (3D).

Modele czaszek *O. naga* (na górze) i *O. khaungraae* / Adolf Peretti/Peretti Museum Foundation/Current Biology

Kolejnym punktem wspólnym między znalezionymi okazami i jaszczurkami jest charakterystyczna kość jarzmowa, kształtem przypominająca kij hokejowy. Co ciekawe, u *O. naga* i *O. khaungraae* stwierdzono też „dziwnie wyglądającą kość” umiejscowioną bezpośrednio przed oczodołem, która była niepodobna do niczego, co można zobaczyć u większości znanych nam jaszczurek.

Prawdziwy "Król jaszczurów" nazwany po Jimie Morrisonie

Rekonstrukcje czaszek jaszczurek można pobrać z internetu i wydrukować 3D

– Fakt, że czaszka jaszczurki – pierwszy okaz *Oculudentavis khaungraae* – mogła zostać błędnie zidentyfikowana jako ptasia, wskazuje na to, jak niezwykle jest to gad – przyznaje główny autor badania Arnau Bolet z Katalońskiego Instytutu Paleontologii na Uniwersytecie w Barcelonie.

Ci, którzy sami chcieliby przyjrzeć się tym niezwykłym zwierzętom – czy raczej ich czaszkom – mogą pobrać [bezpłatne modele 3D przygotowane do druku](#). A dzięki symulacji komputerowej mogą też przetestować ich siłę ugryzienia lub ułożenie zuchwy. Autorzy badania udostępnili modele cyfrowe obu okazów online tak, aby dostęp do nich mieli także inni badacze.

Źródło: [Current Biology](#).